

Ka Moolelo Kaao

Hiiaka-i-ka-Poli-o-Pele

*I hooponoponi hou ia e like ma na maawe Moolelo
Hiiaka i ka Tawahi ame Mau*

MOKUNA I

*Ka Moolelo o ka hoo ana mai o Pele anu i na poe hoohanau
Hawaii nei--Ke Kai a Kahinalu.*

HIKAKA

Mamuli o ke koi ana mai o MR. CHARLES KAHAULANI ka Ona o LINA, hooponopononi o keia nupepa, e na poe he lehuhihi loa, e hoopuka hou ia ka Moolelo o Hiiaka i ka poli-o-Pele ma keia hoomaka heu ana o ka makou nei pepa ma ka, KUOKA HOMA RULL, ke hoo koia aku nei ia mau leo iku wa-o ko makou poe heluhelu; a nolaila, ke hoopuka aku nei matou i ka omanu ma o na moolelo hialaani ia nei, ma keia helu o ka makou pepa.

A ma keia hoomaka heu ana o ka Hiiaka, e ikeia ana he mau au ana i ko kahani mau maheluhelu i puaka ma ai malako o ka nupepa KA NA I AUPUNI, ma ka M. H. 1906. O keia mau au hou e ikeia ia hoo ma keia puaka ana mamuli o ka loaa hou ana mai i ko makou mea kakanu moolelo, he Hiiaka i kapaia o ko Mamu Hiiaka ia. O ka mahela Hiiaka mau i puaka ai ma KA NA I AUPUNI, a i hoomaka ai noho ma keia pepa ma ia mahela no, ia oleloia ko Hawaii Hiiaka ia. O ka mea loaa ia makou oia ke makou e hana aku nei no ka hoo ana i ka makemake o ko makou poe heluhelu.

E hooponoponi, eia na poe maanao o ko makou nei i na poe ko na aina e ke auu mai nei i na moolelo kahiko o Hawaii nei, i ko makou poe oia na... hor, ke hoo hama ma hui nei i keia kama, waiwai nui o ka sina oiwi. Aobe huli, aobe imi, aobe no he makemake ia mau mea. Aka no, malou iho, ke hooma nei makou i keia hana no ia ma kemake maoli e hoo i na hoomaia, a o ka ikeia au o na moolelo e kaa kahiko o Hawaii nei, i ko makou poe heluhelu, ka lahu.

Me ka mahalo,

JOSEPH M. POERU

Mea Kakanu Moolelo Hiiaka

Aia ma kekahi moolelo kahiko loa o Hawaii nei e pili ana ia Pele, ma ikeia o Kahinalu kona makua nei, ame ka kekuape ana ma ka kama Hiiaka o na o ka laka, a hana nei, e hana nei, e hana nei. Ua hana

copy to
Stitch
Fly to
run

na haatele i na i ka aina h...
e. Ua lilo o Pelekumokal...
a nei ma na aina e ae mai

No keia lilo ana o W...
na naaauwa iho ia o Pele...
kana kane o na la heu ol...
nana i wehe ke pani ke l...
uwe ma ana o Pele i ke a...
ka ia ame ka wai iai. U...
mea he kane a haakohi i n...
la, olelo okoa aku la oia ia...
i ka i ana ku.

E, aubea oe, e ka ma...
nobo me oia. E huli au...
He keu noho ke aloha ole...
kaili i ka u kane. Nolaila...
ad e huli i ka u mea aloha...
no u; a au aku ai au i ke k...
au i na maka o kuu aloha

Ua ae mai la ka maki...
kai kamahine; a o kona w...
kanoa i na kahua kal...
Kupuipulo, Kualanawac...
ame na poe e ae he nui i...
lai waa. Haawi aku la oia...
na koke a paa ka waa no...
noamea; i waa nona e huli...
ia po no a ao paa ua waa

A lani ku waa i ke k...
ne ia Pele i ka inoa e kapa...
aku ia o Pele.

E kulu no inoa e he...
aikea; o ka i houua me

Olelo hou mai la ka...
na loaa ko waa huli kane...
a ua hea iho la nohoi oe i...
ou. O wai na hoo waa?"

Pane aku ia no o Pele...
mau hoewaa. Aia no ka...
kua. Eia hoo, e la wa ana...
mbhoai ame kuu moopo...
ia iha ka hope o ka waa...
ia oe, e kama kua, e hele...
aauwa no kuu mea aloha

...kōkou, ka lāhui.

Me ka māhala

JOSEPH M. POE, E.

Me ka māhala Moololeo Hiiaka.

Aia ma kekahi moololeo ka hiko loa o Hawaii nei e pili ana iā Pele, ma ikeia o Kahinalii kona makua i ne, a me na kaikamahine a me na kaikāna Hiiaka oua. O ko lakou makua kane, oia o Kanehōalani. Ua hanau ia keia poe ma ka aia i kapaia o Hapakuēla. O ka aia he mea ia a kakou o hoomaopopo iho ai i keia wa? Aole kakou i ike. Ua olelo ia nāe, he aia keia, aia ma ke kukulu kōmohana hema mai Hawaii aku nei, malalo pono iho o ka huina aoli.

He elua a keia mau kaikamahine a Kahinalii [w] a me Kanehōalani [k] i heia ma na inoa Pele; oia hoi o Pele i honua mea, ke kaikuaana; a o Pelekumalani ke kaikāna. O Pele i honua mea, oia kua hele mai i Hawaii nei.

I ka hui ana o Pele i honua mea, a kaha mai kua ke kino a hōho pono ia kona mau hōhōhōhō apau o ka nani a me ka māmae, ua noho hoao aku ia oia me Wahieoa, he ali kōkoi nohoi no ka aia.

Ua hanau mai ia na Wahieoa a me Pele, elua mau keiki; hōkahi kaikamahine, a hōkahi keikika ne. O ke kaikamahine o Laka kona inoa. O keia Laka, wahi a kekahi poe, oia ka aumakua huli o Hawaii nei. Oia nāe, ma ka māhele a kekahi poe, he kane keia aumakua huli, a o Laka no kona inoa. He keiki keia na Wahieoa [k] me Koolaukahiki [w], he mau alii nui la ua no Kipahulu, Maui. O keia Wahieoa ka helu 32 a 38 o na hanau nā alii i hoikeia ma ka mookua o Ulu, ka hōhōhōhō o Nana Ulu, na keiki iā Kii [k] me Hōkōpua [w].

O ka lua o na keiki a hele me Wahieoa, wahi a keia moololeo kōhiki i hoikeia nāe la, oia o Menehune; keia mea mai nāe ke keiki o Ulu a Menehune. A ua oleloia o Menehune he kumu mai o ka lahui menehune i lāha ai i Hawaii nei.

Māhōpe iho o ka hanau ana mai o keia mau keiki a Pele me Wahieoa, a hōhōhōhō i lāha ai i lilo aku ia o Wahieoa iā Pelekumalani. I keia hui ana o Wahieoa a Pelekumalani, ko Pele ka aia

...rāne aku ia no o...
mau hoewaa. Aia no ka
kua. Eia nāe, e lawe an
mōhōhōhō ame kua mōope
ia lāha ka hōpe o ka waa
ia oe, e ka māka, e hele
kua nāe no kua mea aoli

Nuhou o

Topoka, Kansas, De
mana ma ke Komite Reg
ae nei lakou i ke kulana
kauolelo Taff o ka Oihai
nei.

Sana Peteroboro, D
ae nei ka Ahaolelo i ehi
taosani dala no ke koku
ma na mabele aia hem

Puerto Cortez, Vene
mui ka lono, eia ke hoal
pualikoa nui me ka hoo
ma Honduras Beritania
na o Guatemala. He h
manao enem mawaena

Awa o Sepania, Tir
ana i keia awa i nei la i
no Rio de Janeiro. Ua
nei na moku apau a ma
ana aku i ke kai a hoea
Okalakala ke kulana o

ens, e laa no oe o ka h
Wasinetona, Dekeo
kua e hōhōhōhō i na
o Padama, e pili kokok
pala hōhōhō ma ka huli
loa aku o na huku elua
ko ka mea i manao mo
ava i mea a loa oia ai
pahu ana a na mokuka
kua he fau.

Pele

Moolelo

hoahanau

KAMUHAULANI

ma, e ma poe he

Hiiakaitapoli-

nei pepa ma-

ia mau leo iku

moopuka aku nei

ma nui ia nei, ma

aka, o keia aba

e i puka mua ai

M. H. 1906. O

ka ana mamuli

kan moolelo, he

ma mabele Hiiaka

ma ka ai nohor ma

o Hawaii Hiiaka

au e hana aku nei

na poe he hahelo,

na kakou iho nei

alo kahiko o Ha-

ke ho-homaha

ina oiwi. Aobe

ma mau mea. Aka

hana no ka ma-

ka ikeia ana o na

ai ai ke malamala

M. P. ER. E.

Moolelo Hiiaka

o Haw. ii nei

ii kona makuahi

ina Hiiaka ona

lani. He hana

ua haafele laua i ka aina hanau a hele laua i ka aina e. Ua lilo o Pelekumukalani i kumu no na "pele" e a nei ma na aina e ae mai Hawaii aku nei.

No keia lilo ana o Wahieloa ia Pelekumukalani, na naauaoa iho la o Pele (i honua-mea) i ke aloha o kana kane "o na la heu ole;" wahi a kahiko, "ka mea nana i wehe ke paui ke ki o kuu makemake." E uwe mau ana o Pele i ke ao ame ka po. Pale ka ai, ka ia ame ka wai iaia. Ua hele mai la ke aloha nei mea he kane a haakohi i na onohi maka. A i kekahi la, olelo okoa aku la oia ia Kahimalii, kona makuahine i ka i ana ku:

"E, aubea oe, e ka makua. Aole au e pono ke noho me olua. E huli au i kuu mea aloha, he kane. He keu nohoi ke aloha ole o ko'u kaika'ua ia'u i kona kaili i ka'u kane. Nolaia, aole au e noho. E hele au e huli i ke'u mea aloha. E haawi mai olua i waa no'u; i au aku ai au i ke kai; a malia o ike wala aku au i na maka o kuu aloha."

Ua ae mai la ke makuahine i keia manao o kana kaikamahine; a o kona wa no ia i haawi ae ai i ke kaohia i na kahua kalaiwaa, oia o Kumukuhalii, Kupalupulu, Kulanawao, Kupaikee, Kukulunahu ame na poe e ae he noi i kono iloko o ka oihana kalaiwaa. Haawi aku la oia i ke kaohia i lakou, e hana koke a paa ka waa no ke ahiwahine, no Pele iho huamea; i waa nana e huli ai i kana kane ia Wahieloa ia po no a ao paa na waa nei; a luna ana i ke kai.

A lani ke waa i ke kai, ninau mai la ke makuahine ia Pele i ka inoa e kapala ai ke waa. Alaila pane aku la o Pele:

"E kolo no inoa e heaia ai kuu waa, oia o Honu alakea; o Kaka'i honua-mea ahiu Kamohouli."

Olelo hou mai la ke makuahine: "Heaha ia hoi; na loa ko waa holi kane, a holi kaulana aina nohoi a na hea iho la nohoi oe i na inoa oia mau kaulana ou. Owai na hoe waa?"

Pane aku la no o Pele i ka makuahine: "Aobe o'u mau hoe waa. Aia no ka hoe o kuu waa ia oe ka ma kua. Eia nae, e lawe ana au i kuu kaulanae, ia Kamohouli ame kuu moopuna nei o Ehu a Menehune. A ia lani ka hope dika waa. A, eia ka'u olelo hou aku ia oe, e ka makua, e hele ana au ma keia huakai na naauwa no kuu mea iho, he kane."

Aole i pan:

KA OIHANA

Ke Kilo Ouli Mam o ka

O ke ano o ka huao akaka a wehewehe ouli hoike ana a na hoku o k lene keia huaoolelo, a he loko, o laila, oia o Astro, olelo kona ano. O Logi; Pauku 1, o ka Mokuna I

Elua no mabele nui ka poai o ka huaoolelo E hele. O na Hoku-pua, o lio aku nei i ka imoimo lamalama i ka poai la a naauao o ke ao nei, he me ka La malamalama a la (day). O na Hoku hei mau ano me ko ka honu ka mai o ko lakou mala mamuli o ka nee poai ai kapia ai lakou he mau nei, he Hoku-hele no ia ke kaa poai nei oia i ka na ia pe 365 a oi. O k o ko ka honu nei kaa p

Ma ka oihana kilol komo pu a Mahina ilo nan, a e pono nohoi ia Hoku-hele

Eia na inoa o na E kilo hoku:

INOA HALE	
1. Mercury	M
2. Venus	V
3. The Moon	..
4. Mars	M
5. Jupiter	J
6. Saturn	S

O na inoa Hawaii mai ka buke kakaulima Oia kekahi buke i oia ka wa a Mr. Bilopa e Anani Buke Hoakaka Hawaii na Mar

Ka Moolelo Kaao

— 0 —

Hiiaka-i-ka-Poli-o-Pele

I hooononono he ika elike me na maaue Moolelo
Hiiaka ko Hawaii ame Maui.

MOKUNA I.

Ka Moolelo o ko hooononono mai o Pele ame kona por hoahanani
i Hawaii nei—Ke Kai a Kahinalii.

[HOOMAUIA.]

"E au aku ana au i ka moana kai lipolipo; e alo aku
ana au i ka ehua ke kai; e hoomanawanui ana hoi i ke anu
ame ke koekoe; e auamo ana i na kukuna kikiki wela o ka
La; a ma kela ame keia aina a'u e hoea aku ai a i nele kuu
ike ana i na maha o kuu kane aloha, e ku ana kuu ^{maua} ma
ia aina. I hele au a i loa ko'u noho na ma ka aina
a u e ike ana o kou honua paa ia, aole au e hoi mai i hope
nei. Aka, ma hiki no nae ia'u ke noho ma ia aina a holo
mai no au e ike ia oukou i ka aina hanau nei. O ko'u ma-
nao ana nae e noho loa iho i ka aina hanau nei; aole."

I ka makaukau ana o na mea apau, a mamua o ko
Pele kau ana iluna o ka waa, nonoi aku la oia i ka makuahine:
"Auhea oe, e ka makuahine, e haawi mai oe ia'u ia Ku,
me Lono ame Nu'akea, ka wahine iaia ka poli waiu." Ua
ae mai la no ka makuahine o Kahinalii: Ua laweia mai la
na "KII" o Ku ame Lono ame Nu'akea a kau iluna o ka
hulili o ka waa.

Alaila, kau aku la o Pele me Kamohoalii ame Ehu-a-
Menehune iluna o ka waa. Ia wa kahea mai la kekahi kai-
kama Hiiaka, ma ka uwalo ana mai:

"E Pele hooononono—e! Pehea makou ou pokii? Aole
anei hoi o makou kekahi e au pu me oe i ke kai!"
Panae aia o Pele: "I hewa hoi au i ka..."

Eia ka, he mea kalli kane nei mea o ka pokii...
ka oukou makou ka na pokii maluna o'u, ma o ke
aloha ole ana o kela wahi kaikamahine lapuwale i ka'u
kane ka makuahine o ia'u mau keiki; a o ke kupunakane
hoi o kuu moopuna. Aole oukou e hele me a'u. Hele no
auane kakou a loa hou no ka'u kane, o ka oukou hana no
ia o ke kalli i ka mea i loa ia'u. E noho no oukou me na
makuahine o kakou ame na kaikamahine o kakou. A i paa ko...

"Aole au e lawa
ana. Owau o n
hine nei ame ku
me olua, oia, ac
auwa keia a'u e

Pau no kei
ia i na kaiaaka
moana. O ka
waa nei a hele a

Ia hala ana
o Kahinalii ka n
a lewa ana ka w
nupanupa kuh
ae la na mapuna
moana, ku ka p
ana, hakikili ka
ka lewa uli, nak
huikau ka lewa

O keia ke
hula ai ia Hawa

Ma ko Haw
no o Hiiakaikap
kunane o lakou
mai, a mai ka a
oiaio o keia ole
o Polapola i hel
Hiiaka i kahea
wa hoi a Panae
Wahineomao, k
Hiiaka.

Ke Zi

O

Pihi-olelol
Kinai

ia o ke kauli ka mea i loa ia u. E noho no oukou me na makua o kakou ame na kaikunane o kakou. A i paa ko oukou manao e imi ae ia i Valaia, na oukou no oukou e hele ae mahope ae nei.

No keia pane i Pele, kululou like iho la na poe o na Hiiaka apauilalo i kuli iho la ko lakou, mau waimaka. A oiai o Pele, ahehe ae ai e huli a kahea e holo ka waa, ia wa kahea mai la o Laka i ka makuahine:

"Pehea au? Hele oe, haalele ka oe ia u i hope nei?"

Pane ahi la o Pele, "Heaha auanei ka waiwai o kau hoolaaui ana ma e hele pu oe me a u? E noho no oe me ou mau kupuna. Heaha auanei kau wahi pono e kokua mai ai ia u ko makua, ma keia huakai naauuwa aloha i ko oua makuakane? Aole e noho no oe."

Alaila, pane mai la no ke kaikamahine: "Aole hori pela, e ka makua. He kuleana kou e imi i ko kane, ko maua makuakane me kuu poki kaikunane nei, ia he kuleana hoi ko maua nei e imi i ko maua luau makuakane. A no ka u wahi pono au, e ka makuahine i ninai mai la, i hai aku au ia oe he wahi pono no ka u, oia ho ka hula. Ma na wahi apau a kakou e kipa aku ai ma keia huakai hele, e hoola no au i na aha hula a malia hori aia. Malia ko maua makuakane, loa no oia ia maua i ka leo uwalo a u a ke keiki."

I ka lohe ana o Pele i keia mau olelo a ke kaikamahine, komo iho la ka manao iloko ona, ua pono io na olelo o ke kaikamahine, a hopholo iho la ia, e lawe pu ia Laka me ia.

Alaila, kahea aku la o Pele i ke kaikamahine e kau iuna o ka waa. Ia waihi aku la ia (Pele) a ike aku la ia Hiiaka (uuku) e hiiia mai ana e ka makuahine e Kahinali, kulu iho la kona mau waimaka no ke aloha i kahi poki uuku ona. Ia ke alo o ua wahi kaikamahine nei ke huli pono mai la ia Pele, me ka hoomaa a ana mai o na lima, ame ka eueu kaouoni ana ae noho, me he mea iave ohoho mai ana i ke kakuana e kii aku iaia, oia kahi e au pu i ke kai me ia.

Ia wa olelo aku la ke kaikamahine me ka uwe ana noho: "Auhea oe e ka poki aole paha oe e hiki ke hele ma a u, elike me ka hoolaaui mai nei, oia ahe ko u he poli wai?"

"E kela wa pane mai la o Kahinali, i Kupanaha no ka hoo oe i olelo mai i ko nele i ka waiu. E i aku la me oe ka poli waiu. Eia ho ko poki ke hoolaaui aku nei e hoolaaui me oe eia ho kau he hoolaaui mai."

Alaila, pane aku la o Pele i ka makuahine o lakou:

Ua loa n kai mai, e hoik Peresidena o k e papa loa aku laupapa, aole e hoea aku ai oia Mr. Wallach v lawe lapaau ak

He hana Aole oia i mak Kalaupapa i k ma ka leo o ka mea iaia ka om e hapuku wa mai waena ak ka, makemake Ola o ke Terit maka o Kalau Mr. Wallach, na-lima pepe,

Aole ka e mai i ke kanal ioia, o ka Iehc nana i hoola i ka ia e hoea he ola wale no kui ma ka la hoi i hiki ole i

Malia io lepera o Molo o na kanaka r ai iaia ke hoo

Ua hoike ka mea kakau naka kupono Papa Ola. I ka hana wale ana i poe Sen ponopono hou Ola

UUKUUA I UUIVE

Ka Hiwahiwa a ka Lahui

HONOLULU, OAHU, POALINA, IANUARI 17, 1908

"Aole au e lawe iaia. Mahope ae nei no ia me na kaikua-
ana. Owau o makou ke au e ae i ke kai me kuu-kaikama-
hine nei ame kuu moopuna. E noho no lakou nei apau
me olua, oiai, aohē keia he huakai pono; he huakai naau-
auwa keia a'u e hele nei no ke aloha kane."

Pau no keia mau olelo a Pele o kona kena, mai la no
ia i na kanaka e paa ana i ka waa e pahu i ka waa i ka
moana. O ka manawa no ia i pahu aku ai na kanaka i ua
waa nei a hele ana i ka moana kai uli, kai hohonu.

La hala ana mai o ka waa o Pele, ia wa hoouna mai ai
o Kahinalii ka makuahine, i ke kai hoē nui a ka launa ole,
a lewa ana ka waa o Honuiaiakea iluna o ka halehale ha-
nupanupa kuhohō a kawahawaha o ke kai. Ua huahuai
ae la na mapuna o ke kai mai lalo ae o ka papaku o ka
moana, ku ka punakea i uka o ka aina, pulei lehō ka mo-
ana, hakikili ka ua mai ka lani mai. Olaolapa ka uwila i
ka lewa uli, nakolokolo ikuwa ka leo pāpāina o ka hekili,
huikau ka lewa niu, ka lewa lalo. Auwel He ino!!

O keia ke kai luku i oleloia o ke kai a Kahinalii i ala-
hula ai ia Hawaii nei.

Ma ko Hawaii Hiiaka hoi, ua hoikeia, ua hele pu mai
no o Hiiakaikapoli-o-Pele me na Hiiaka e ae ame na kai-
kunane o lakou ma keia hele ana mai a Pele mai Kahiki
mai, a mai ka aina mai hoi o Polapola. A e ikeia ana ka
oiaio o keia olelo ana a ko Hawaii Hiiaka, mai ka aina mai
o Polapola i hele mai ai o Pele i Hawaii nei, ma ka pule a
Hiiaka i kahea ai maloko o ka ulu-lehua o Panaewa; ma ka
wa hoi a Panaewa i hoonahoa mai ai e make o Hiiaka me
Wahineomao; kana aikane, ame Pauopala e, ke kahu o
Hiiaka.

Mahe i pau.

Ke Zaoka Papa Ola

KA OIHI

Ke Kilo Out

Oiai, aohē a
Zodiaka, elike n
ila, ke manao ne
iho no oia i kaha
wale. A penei e

E kaha i po
ke komo pau pa
12 i hoikeia ae n
me ka mea i hoil
poai, e kaha hou
poai mua, ma ka
no paha iniha ke

I ka loa a n
i ka poepoe pi'o
kowa like loa o l
loaa ae la; o lak

O ka noao n
huaolelo "Hema"
huaolelo "Akau"
kou kipoohiwi "I
ka noao o ka pe

iho i ka huaolelo
I ka paa o l
na hale he 12 o
kina Komohana
Inoa o Feia ame

ele

e Moolelo

hoohanani

e alo aku
hoi i ke anu
ki wela o ka
a i nele kuu
suu makia
ma ka aina
mai i hope
aina a holo
O ko'u ma-
aole."

mamua o ko
ka makua-
e ia'u ia Ku,
wau." Ua
weia mai la
u iluna o ka

ame Ehu a
a kekahi kai

Ka Moololo Kanao

Hiiaka-i-ka-Poli-o-Pele

*I hooponopono hou ia elike me na maawe Moololo
Hiiaka a ko Hawaii ame Maui.*

MOKUNA I.

*Ka Moololo a ka hooa ana mai o Pele ame kona poe hoahana
i Hawaii nei—Ke Kai a Kahinalii.*

[HOOMAUIA]

Aia nohoi maloko o keia pule i hoikeia ai na inoa o Ku, o Lono ame Nu'akea ame Honuaiakea, Kalai-honua-meamea ame Kamohoalii, na inoa i heaia ai ka waa o Pele; ame ka inoa o Nu'akea, ka wahine "poli waiu."

Ma ko Hawaii moololo o Pele, ua oleloia; o Haumea, ko Pele makuahine, a pela hoi me ko Namakaokahai, ame kekahi poe e ae he lehulehu loa; elike me na Hiiaka, Kahulaokalani ma, Lonomakua ma, ame na mano niuhi hookalakupua o ka moana, elike me Kuhaimoana, Kamohoalii, Kaena ame kekahi poe e ae.

Maloko nohoi o ia mahele i hoikeia ai, o ke kumu i hooa ai o Pele i Hawaii nei; mamuli ia o kona kipakua ana mai e ke kaikuaana, e Namakaokahai, no ko Pele apaka ana me ka Namakaokahai mea aloha, he kane.

I keia hele ana o Pele ma, ua hii mai la no oia i kahi pokii, ia Hiiaka, ma kona poli; a o mea ia i kapaia'i o oia o Hiiaka, o Hiiaka-i-kapoli-o-Pele. Hele mai la ua Pele nei me kona poe apau a hooa i kekahi aina o Hapakuella ka inoa. He aina keia i ka lipo o ka moana. Pae ka waa o ua Peleaihonuamea nei i keia aina. **Ku** hoi o Laka i kana hana o ka hula; a o na olapa oia no na makuahine Hiiaka ona.

Nui na kane ame na wahine o ua aina nei i akoakoa mai e nana i keia poe malihini ui o ka hooa ana 'ku ilaila. He ui na kane; a he ui nohoi na wahine. O ka oi aku hoi o ka mea maikai loa a kamahao nohoi i ka lakou hoomao popo ana oia ka hula a ua poe malihini nei e lawelawe ana.

Ua ku ka hula a Laka mai ia po a ao; aole wahi mea a ilcia aku o kekahi mau hihiona o Wahieoa ame ko Pele-kumukalani hooa ana ilaila. Ua ninau nohoi lakou nei i na kanaka o ia wahii ina paha ua hooa aku ilaila kekahi

Na M

I WAHA

J. I

Ua loa mai Molokai mai, e hite Elike e law mau poe ma'i i o uka" J. Lor W ma Kalih. E ila a Kauka Good imua o ke Komite Aole i maop aku ana, oiai o k ike ka Papa Ola aku nei nae ma ka ma laa ana KA PAPA ISDA KOMITE O

Mahele 1.

- 1 WM. NOTLE
- 2 A. J. KAUF
- 3 GEO. KANIK
- 4 J. K. KELIE
- 5 MRS. UNEA,
- 6 JOE LOVELL
- 7 JOE DIAS, X
- 8 PIA KAHAW
- 9 WM. PAHIA
- 10 A. S. KAHOC
- 11 HOAPILI PA
- 12 MRS. KANIK

kumu kalani hoea ana ilaila. Ua ninau nohoi lakou nei i na kanaka o ia wahi; ina paha ua hoea aku ilaila kekahi mau malihini i kahi mau la i aui ae. Ua hoole maia ua poe kamaaina nei me ka olelo ana mai:

"Aohie poe malihini i kipa mai i ko makou nei wahi iloko aku nei o keia mau la. O ka elua puni makahiki keia o ka hoea ole ana mai o kekahi poe mai na wahi e mai."

I ka ike ana o Pele, ahe kana mea aloha, ke kane, oia hoi, o Wahieloa; i keia aina a lakou i kipu mai ai; ua kau hou lakou nei iluna o ka waa o Honuaiakea; a au hou mai la i ke kai. Ia lakou nei hoi i hala mai ai; ua hoee mai la ke kai nui a uhipu ia ka aina o Hapakuela. Pau loa na kanaka oia aina i ka lukuia e ke kai.

A ma keia hele ana mai o ka moololo, e kamakamaka ilio iki kakou no na kaikaina o Peleihonuamea i hele pu mai ai me ia. He like ole no na mana moololo e pili ana i ka uui o na kaikaina a ua wahine nei o ka Lua i hele pu mai ai me ia. Ua manao kekahi poe, eia na inoa o ua poe Hiiaka nei; o Hiiaka-i-ka-ale-i; Hiiaka-i-ka-ale-moe; Hiiaka-pai-kau-hale; Hiiaka-i-ka-pua-aneane; Hiiaka-i-ka-pua-lau-i; Hiiaka-noho-lae; Hiiaka-wahi-lani ame Hiiaka-i-ka-poli-o-Pele.

Ma ka manao hoi o kekahi poe moololo Hiiaka, he lehulehu loa no nei poe Hiiaka ua paha ko lakou kanaha a oi aku.

A ma ka mahale hoi a ko Maui poe Hiiaka, he ewalu no keia poe Hiiaka, elike no me ia i hoike mua ia ae nei; a he mau wahi like ole nae ma kekahi mau inoa. A eia ko lakou mau ano a mau bana hoi:

Hiiaka-makole-wawahi-waa, ka mua; a o ka lei-hala me ke anuenue kona mau hoailona. Hiiaka-wawahi-lani; me he mea ia, oia no o Hiiaka-wahi-lani i hoike mua ia ae nei, a o ke ku-a-ua ko ia nei hoailona. Hiiaka-noho-lani; a o ka onohi ula me ka ua koko kona mau hoailona. Hiiaka-ka-alawa-maka; o ka ohiki maka loa kona hoailona. Hiiaka-i-ka-poli-o-Pele; o ka pala-a o ke kuahiwi, kona hoailona; a o ka ai i ka i'a mai ke poo a ka hi'u o ka i'i koua Kanawai. Hiiaka-Kapu-enagna, a me he mea la o Hiiaka-i-ka-pua-aneane no keia, elike me ka mea i hoike mua ia ae nei; a o kona hoailona, he wela nonono ula ke kanaka, a o ka wahine paha e pili a e nohoia ana e ia. Hiiaka-lei-ia; o ka Hiiaka keia nona na iei apau mawaho aku o ka lei-hala. ka hope loa, oia o Hiiaka-opio.

E ikeia ana, ma ko Maui Hiiaka, he okoa loa ka Hiiaka loa o Pele, oia o Hiiaka opio. A ma ko Hawaii ma-

I ka Lunahooma

E na Keoni nana maoli ia an Ilach; ua nanaia oukou i waiho m

A ke hoike a maua i nana a ana, a koe nae k

Joe Dias

Mrs. Kai

Miss Kai

kulana lapaau

Charlotte

Akiona.

Oiai, he uui e lilo ai ia i mea

K

Januari 17,

hele hoi, e ikeia loa o ua wahine

Elike hoi ma kamahine uuku ana mai me na poli waiu, oia no ka mea heluhelu mai la o ka moo

Mahope iho a Hakuela, ua h hoea he aina.

maamaalea loa, pela no i lawela ni a lakou i hoe hine Hiiaka no

Ua lilo ka ke nui ia e na

Ua hoomaopope ina paha, ua ho hi wahi okoa m olelo ana mai n hiki ana aku i l

Oia, he uuku loa kahi haaweawe i hoike mai i ka ma'i
e lilo ai ia i mea waiwai no ka lawelawe lapaau ana.

Ko oukou haahaa loa,

W. J. GOODHUE, M. D.

HARRY T. HOLLMANN,

Januari 17, 1908.

hele hoi, e ikeia no o Hiiaka-i-ka-poli-o-Pele ka pokii muli
loa o ua wahine la o ka lua-ahi o Kilauēa.

Elike hoi me ka mea i hai mua ia ae nei, he wahi kai-
kamahine uuku wale no o Hiiaka-i-ka-poli-o-Pele i keia hele
ana mai me na kaikuaana ame na kaikunane; a o kona
poli waiu, oia no o Nu'akea; pela no e hoomaopopo iho ai
ka mea heluhelu ma keia hoomaka ana mai o nei hele ana
mai la o ka moololo.

Mahope iho o ka haalele ana aku o Pele ma i ka aina
a Hakuēa, ua hele mai la lakou he mau la i ka moana a
hoea he aina. Elike no ma ka Laka hana ana i kana hana
maamaalea loa, oia hoi ka hula, ma ka aina o Hakuēa,
pela no i lawelawe aku ai ia i ua hana nei ma keia mokupu-
ni a lakou i hoea mai ai. Oia no ka hoopaa a o na makua-
hine Hiiaka no kana mau olapa.

Ua lilo ka hula a ua kaikamahine nei i mea makema-
ke nui ia e na kanaka o keia aina a lakou i hoea mai ai.
Ua hoomaopopo aku la hoi lakou nei i na kamaaina oia wahi
ina paha, ua hoea mai ilaila he kane a he wahine mai keka
hi wahi okoa mai; a ua hoole mai la na kamaaina, me ka
olelo ana mai nohoi, o lakou na poe malihini mua loa o ka
hiki ana aku i ko lakou aina.

(NO KAHU WA AKU.)

Ka Moololo Kaao

—: O —

Hiiaka-i-ka-Poli-o-Pele

*I hooponopono hou ia elike me na maawe Moololo
Hiiaka a ko Hawaii ame Maai.*

MOKUNA I.

*Ka Moololo o ka hooa ana mai o Pele ame kono poe hoahanau
i Hawaii nei—Ke Kai a Kahinalii.*

[HOOMAUIA]

Nele no ua Pele nei i kana mea i aloha ai, a au mai la no lakou i ke kai. A hala mai la no lakou; aole hoi i liuliu mahope iho; aia hoi, uhiia mai la ua mokupuni nei e ke kai hooe a Kahinalii a make iho la na mea ola apau.

Ua nee mai la no ua Pele nei me kona ohana, a he aina; a elike no me ka lakou hana i na mokupuni mua elua, pela no i keia mokupuni. He mau makahiki loihi keia o ka nee papa ana a ua Peleihonuamea nei ma na mokupuni lehulehu a kinikini wale; a o ka hope loa, ua hooa mai la lakou i kahi mokupuni i kapaia o ka Moku-papa; mai laia mai lakou a hooa i Nihoa; a mai Nihoa mai a Kaula, ilaila hoonoho o Pele ia kaikunane ona ia Kuheimoana ia wahi. Na Pele no i eli i ka lua o ua Kuheimoana nei e noho ai a hohonu.

A mamua ae hoi o ko kua pahu loa ana mai, e kuu makamaka heluhelu, no nei hooa ana mai o Pele me kona mau pokii kaikaina i Hawaii nei, elike hoi me ia i hoikeia ae la, e hoomaopopo iki aku kou mea kakau moololo i keia manao penei:

I ka hala ana he mau makahiki lehulehu o ko Pele ma hele huli ana ia Wahiloa ma na mokupuni o ka moana, ua nui loa ae la o Hiiakaikapoli-o-Pele; a he wahine ui maoli nohoi oia. He mea oiaio no nae, he poe wahine ui noia Hiiaka apau; aka, o ke pookela loa o ka ui ame ka nani maluna o lakou apau, oia no o Hiiaka-i-ka-poli-o-Pele, ka mea nona keia moololo.

Ua oleloia ma keia moololo, ua like ka nono ula o na papalina o keia wahine me ka wai ula liliko o ka ohelo; a o kona ili, ua like me ka pua hala pala memele maikai; a o

ame ke koena mai
A ma kahi o Ka
wahi no lakou e
a ua Peleihonuan
aka, mamuli o ka
kou i ka moana c

Hoomaka ua
oia kela wahi kua
Keawaula ponoii;
loaa e ana o ke k
nei me kona mau
hele kaapuni ae l
nei, e imi ana ho
loaa.

Ua hoonoho
kou, oia o Kaena

Ua eli o Pele
Alia Paakai ma
loaa e no ke kai,
e kapaia nei i ke
ua Pele nei ame
puu e o nei ka ir

Eli no ua P
kai, haalele no la
hilauakea. Ka
haalele lakou ia

O Kahilia

Mamuli o
ka hoomaka ana
Mr. J. Lor Wall
muli hoi o ka hc

wan
le o
a hc
lach
Kah
Wal
ae n

*ka ui
o
Hiiaka*

papalina o keia wahine me ka wai ula liliko o ka ohelo; a o kona-ili, ua like me ka pua hala pala memele maikai; a o kona-oiwi-apau, he ui-hooheno e nōpu hūlū ai ka houpo o ka aoao olea; a hiki nohoi ke "lala iho i ka wai," ka hoo-^{hoo} heno olelo ana iho.

O ka Ui paha ia,
He lawena na ka lihilihi,
Pa iho i ka ipu kapu a ka aumakua,
He hooheno mai hoi kau a koe.

Elike me ka mea i hoikeia ae nei, ua lilo o Kuheimoa-na kalia a i kiai no ka mokupuni o Kaula i ka "halehale poipu," a ke kai.

Conrad

Haalele iho la o Pele ma ia Kaula a holo mai la lakou a hōea i ka mokupuni "palikala-hale o Niihau, i ke ko eli o Halali," a no ka loa ole ana o kahi kupono o nei mokupuni e hiki ai ua Moiwahine nei o ke ahi ame kona ohana kaikaina a kaikunane ke noho, ua pae loa mai la lakou no ka Mokupuni o Kauai; oia hoi; ka mokupuni i kapaia ma kekahi mele kahiko loa, o "Kamawaelualani!"

O keia mele, ua oleloia he mele Koihonua ia no ka Moi Kualii o Oahu nei. He mele loihi loa keia. Aka, no ka hōiaio ana i ka ka mea kakau moololo i hoike ae nei o ka mokupuni o Kauai, oia no o "Kamawaelualani," nolaila, ke hoike aku nei ka mea kakau moololo i keia mau lalani o ua mele la penei:

Hoi mai o Papa mai loko mai o Kahikiku,
Ku inaina, lili i ka punalua,
Hae manawaino i ke kane o Wakea:
Moe ia Lua, he kane hou ia,
Hanau o Oahu-a-Lua,
He keiki maka-na-lau na Lua—
Hoi hou aku noho me Wakea,
Naku Papa i ka moku o Kauai,
Hanau Kamawaelualani, he moku;

*makalau
many bud
of 1869*

O kekahi mea hōiaio ma ke ano o Kamawaelualani, oia no ka mokupuni o Kauai, e nana ma ka Nupepa Ke Au Okoa, Ianuari, 1869, ma ka palapala a S. M. Kama-kau i kakau ai ma Kaheluna, Ianuari 5, A. D. 1869, e loa auanei kana olelo ana ia "Kauai a Kamaelualani" (oia no o Kamawaelualani i hoikeia ae la ma ke mele.)

Ma keia wahi, e olelo ae ka mea kakau moololo, e waiho ana ia i ke kamailio ana no ka mea e pili ana i ke kai a Kahinalii, a e hookuakahi ana ia ma ke kuamoo o ko Pele hookuene ana i Hawaii nei.

Ua oleloia, ua hōea mai la o Pele kona mau kaikaina

waiacn; a nee
ae maopopo ai,
o ka aelike, ma
mea kakau moo
ai hoi ia hemah
loli ai ka aelike
ia mai ai e na K
hila loa keia a l
Ma keia ne
ike hou ia aku a
lahui no ka hoo

Ka Mo lan

Ladana, C
ka lahui Peleka
pono o ka lele
Ua hoomaka ko
o ke kakahiaka
Capper, Mr. C
maopopoia ua h
1 auina la aka,
hora 12, aia lal
me ka mama n
na, maluna ae
ae o ka puoa o
pa lukini, alaila
ana imua o ka
hoololi hou ia a
Crystal, a i ka
kahua paani p
emi ana, oia i
nei nei i halaw

He keu a
wiliu ana a ka
na moku e luai
hohonu lipolipo

UOKO A HOME

Ka Hiwahiwa a ka Lahui

HONOLULU, OAHU, POALIMA, IANUARI 31, 1908.

ame ke koena mai o kona mau kaikunane ma Kahii Kauai. A ma kahi o Kauai e kapaia nei o Kilauea i ka ai oia i wahi no lakou e noho ai. He nui no na wahi e ae o Kauai, a ua Peleihontamea nei i eli i wahi no lakou e noho ai; aka, mamuli o ka loa e ana o ke kai, ua au loa mai la lakou i ka moana o ka Ieie-waho a hoea i Oahu nei.

Hoomaka ua Pele-i-honuamea nei o ka i Kilauea; oia kela wahi kuono kai ma ka akau (komohona) aku o Keawaula pono; aka, no ka papa'u oia wahi, mamuli o ka loa e ana o ke kai, nolaila, haalele ua wahine poai moku nei me kona mau kaikaina ame na kaikunane ia wahi; a hele kaapuni ae la lakou ma na wahi-he-lehulehu o Oahu nei, e imi ana hoi i wahi no lakou e noho ai, eia nae, aohe loa.

Ua hoonoho nae o Pele i kekahi mau kaikunane o lakou, oia o Kaena ma ame Kuaala ma i Waianae ame Kaena.

Ua eli o Pele ia Alia Paakai, e kapaia nei i keia wa o Alia Paakai ma Moanalua ae nei; a no ka papa'u oia wahi, loa e no ke kai, a ua haalele ua Pele nei ia lina o ka puu e kapaia nei i keia wa o Puowaina, a papa'u no, haalele no ua Pele nei ame kona ohana ia wahi, a nee ae luna o ka puu e o nei ka inoa o Leahii.

Eli no ua Pele nei ia wahi a o ka loa e ana no o ke kai, haalele no lakou nei ia wahi; a nee lakou ae luna o Ihi-hilauakea. Ka no ua Pele nei ia wahi a o ka papa'u no, haalele lakou ia wahi a nee loa lakou nei a Molokai.

AOLE I PAU.

o Kahiliaulani Hookahi Wale no ke Kanaka.

Mamuli o ko makou ike pono mai o kiko loa mai o ka hoomaka ana o na hoonoia...

Ke Koho

O ke kulana k lua mua mahope ih mai ana ma ke Kal apana nui ekolu: (1) na; a o keia koho b o na apana koho b waii nei; (2) koho Kuloko o ke Terito apau; (3) koho i Honolulu; no Oahu ana ma na Kalana Kalana; (4) na La Hope Makai Nui; no keia koho balota makou i ka Mokun o ke Kau Ahaolelo poe koho balota ke balota ana:

Pauku 40. C ho balota ana i na Teritore e pili aku o ke Kulanakauhale wale no elike me r Pauku 41. C muia, a i ole ia, e Teritore, ke koho a na, e lilo no ia ma ana i na Luna Au

42. O na ka na Kanawai o ke Lunamakaainana, ana i na Luna Au

ka eluaha ma Molo
a he \$30,000. Na oe
kamaka oia nei
mai, a oia i hana oe
e noho nei ma Hono
pe mai? O ka hana
hapanui o ke Komite
ea hiki wale no ia
na he manao wale
no kou manao iho
no i ka hapanui o ke
mau olelo a
lo no ka hapanui o
oli o kela Komite 10
a i raponia a, hoi e
Nov. 1907. Na ma
oia o Kahiliulani,
no oe, ma ka hala
na o Mr. N. Fernan
ka aelike i Honolulu
o i Kalanipapa wae
ka nui, a e hobe ana
ia oe ma lolo o
Mossman, he Demo
ka aoao e koi ana ia
o kua hoi ma o Ka
oa Home Kaka, a me
arata, a o J. M. Poo
lawai ana i Honolulu
i lilo ka hapanui o
nito 10. I hiki i no ae
andez, a hapanui ai ka
mai loko o ka hana
ana i ka meolu o ka
ina paha i Honolulu
oomalu o ke Komite
ia me i hana oia
akaka pu mai noho
ka e hoonaakiki nei
tu makemake a pau e
t. Ua lokahi like ka
me ko Kahiliulani
eia mea. Ua lokahi
pono ole ana ka Mr.
o ka hankipila mamua
akiki nei a loaa ma

Ka Moololo Kaa

Hiiaka-i-ka-Poli-o-Pele

*I hooponopono hou ia elike me na maawe Moololo
Hiiaka a ko Hawaii ame Maui.*

MOKUNA I.

*Ka Moololo o ka hoea ana mai o Pele ame kona poe hoohanau
i Hawaii nei—Ke Kai a Kahoolawe.*

Mamua nae o ka haalele ana iho o ua Pele i honuamea
nei ame kona poe kaa ma ame kekahi mau kaa kumane ona,
i ka mokupuni o Oahu nei, ua noi aku la o Laka i ka ma
kuahine (oia hoi o Pele) e ae mai iaia e noho oia i Oahu
nei, oia a ohe ona makemake e hele pu me ka makuahine.
Ua ae mai la noho o Pele; nolaila, ua noho o Laka i Oahu
nei.

Ua oleloia ma keia moololo, ua hoi keia Laka a noho
ma Koolaupoko; maluna o kela, wahi mokupuni mawaho
aku o Heeia-ka, i kapaia o ke Ahu-a-Laka; a mahope iho
ua hoi loa keia Laka i Hawaii a noho ma Puna ma kahi i
kapaia o Ke-ahi-a-Laka. Aole nae e hiki i ka mea kakau
ke hooia aku i ka oiaio o keia mea i hoikeia ae la.

I ka hoea ana o Pele ma ame kona ohana i ka moku
puni o Molokai, ua hoomaka iho la oia e eli ia luna o ka
puu i kapaia o Maunaloa; a no ka loaa ana noho o ka wai
(kai) ua haalele no oia ame kona poe ia wahi, a nee aku
lakou no Kalanipapa, a eli iho la oia ia Kauhako. Loaa
no ke kai a haalele no lakou ia wahi. Mai laila aku lakou
hoea i Lanai, a oia ana like no ka nele o ka loaa o kahi e
noho ai lakou.

Haalele lakou ia Lanai nee aku lakou a Kahoolawe, a
eli no na Pele nei i ka puu o Moaula-nui-Kanaloa, a ikeia
no ke kai haalele lakou ia wahi, a pae lakou i Maui.

He nuu na wahi o Maui a eli ai ua Pele nei a o ka
hepe loa o kana wahi o ka eli ana o Haleakala. Ua
manao loa ua Pele nei e loaa ana ko lakou wahi e noho ai
ma keia kua hui; eia nae, ua hooneia nei manaofana ona
ma ka loaa koke ana o ke kai. Ua oleloia noho, ua eli na
Pele nei ia Puu o Lanai, a nuu no na Moiwahine nei o ke ahi
i ke kai, lele loa lakou i Hawaii.

Ua hoikeia noho ma keia moololo mamua o ka Pele
ma hiki ana i Puna, ua lehulehu loa na wahi a ua wahine
nei o ke Ahi i eli ai e loaa ona wahi no lakou e noho ai.

He Aloha i l

Ma ke ah
ma Aala Pa
Mr. Walaka
ia Mrs. Atch
kahi mau n
Kahiliulani
kana pane
Aia. Ua j
lede la, aole
na mea apat
nana, oia i, a
kau olelo He
oli ka nauki
ea ae malail
no ke kakau
a lilo i mea
manaolana o
ia aku ana r
ana iaia i ka
"wahahee,"

O ka po l
malama ana
ua hoopanee
muli o ka n
i-hoea ae ilc
ulolohi noho
ae ai. Oia
nui ke ola c
ia nei, nolai
hoopaneia
kekahi aina
Mahope
ana aku o l
a pahupu w
koke ana o
aku la oia o
Kahiliulani
kamailio no
ka aelike.
aku o Kah
kua hou n
nau, koe w
wale mar n

pono ole ana ka Ma
o ka hankipita, mamu
kiki nei a loa ma
oi na hoa o ke Komite
lokahi i ka Papa Ola
holopono o kane ma
alua paa ia ana o
da, "he elua wale no
io mahono ou ama ka
rey ame Joe Fern o
Auhooa e ka hoa
i wai o ikoakoia i ka
Mr. N. Fernandez e ho
ma ka puka aia i ka
huli makai o ka puka
ma ka paa ma ka
a o William White
a o Harvey ma ka ao
omalua Lane ma ke paa
a o Mr. Fernandez ma
awai i noi mai i ka
ka pili ana i ka
mea e pili ana i ke KI
mea hoi a ka Feresi
i palapala i ke Komite
i moolelo pokole a ka
a i ka manao ma ia
ka, oia i ma ka olelo
lio ai, e kakoo ana i na
Fern ame Harvey i ke
kakoo ana ia o e M
nanao imua o ke Komite
He Home Rula ka mea
ia i ka Mana hoomalu o
na ka aoo e olelo ana
y] ia o e no kela puka
oomalu ma lepera mai
Kanawai Hoomalu Ma
kai olelo aku imua o pa
ne Rula, ma ka wa i ae
ai lepera mai Moio ka
ie kiola loa ia ai na
leprosy] a waiho malalo
ia e nei he wahi no ia
elua

Ua hoikeia nohoi ma keia moolelo, mamua o ko Pele
ma hiki ana i Puna, ua lehulehu loa na wahia a ua wahine
nei o ke Ahi i eli ai e loa ana wahi no lakou e noho ai
aole nae he loa. A i ko lakou hoea ana i Puna, ka ana
kaulana ma ke mele, oia hoi—
"Noho no i Puna ka hani me ka maikai,
He hale kipa ia na ke ala me ke onaona,
Onaona ka maile, ka hala o Keaau,
Ola ai na kupa o Kamahiku."
A ma kahi i kapaia o "Ke ahi a Laka, a i nuka hoi o
ia wahi i ka arua Pele nei i ka lua o Malama, kahi hoi
nona ka hoohehona ana.
"O ka lua mai keia o Malama,
A he sekona ka i like kona omi ana,
O ka wai hui, a he huai ia,
O ka lua o Malama, a he milo ia."
Ike ka ana o ua Moiwahine nei o ke ahi ia Malama,
a iawa pono ole no kona makemake; ua nee aku ia lakou a
i Puulena, a noke hou iho ia na Pele nei i ka eli. O keia
wahi o Puulena, he wahi keia e pili kokoke ana ia Malama,
a no keia wahi hoi ka holona a kela mele kahiko, penei—
"Ua hala ka Puulena aia i Hilo,
Ua imi aku ia ia Papalauahi."
O ia eli o ua Pele nei ia Puulena, a o ka loa koke
no o ke kai, ia wa nee lakou nei hoea i Kalaunuirohua. I
laila, eli ua Pele nei me kona ikaika apau, a mau no na
lauoho o ua Pele nei i ke kai, naalele no oia ia wahi ame
kona ohana, a nee aku ia a hoea i kahi i kapaia o Ohuanui.
Eli no ua aliwahine nei ia wahi, a pulu hou no kona mau
owili lauoho i ka huna kai, nee lakou i Kilauea iki, a mai
keia wahi aku hoea lakou i keia Kilauea e o nei i keia wa,
a loa maoli ko lakou wahi e noho ai. Mai laila aku loa
ka lua o luna o Mokuaweoweo.
He mea oiaio, ua lilo o Kilauea i home noho no Pele
kona ohana kailana ame kona mau kailunane. Ua hoo
noho aku ia na Pele nei i kekahi kailunane ona, i alii puhi
ahi nui no Kilauea. O kona mea, oia no o Lonomakua.
A ma ia ano, na hiki paha ke oleloia ae ma keia wahi, o
Lonomakua.
O na kailunane o Pele i hoea loa i Puna; oia no o Ka
uwila nui, maka eha i ka lani; Kamohoali'i (ma kona kino
kanaka a kino moe noho) a o ka mea hoi nona ka pali
kapu e hea ia nei ma ka Lua o Pele, o ka Pali o Kamoho
ali'i, Kahuokalani, Kaoakzokalani, Kanehekili, Kanewahi
lani, Kanekapohaka, Ke o ahikama kani ame Kapoha
wale hoi ia.

kaika hou r
nau koe w
wale mai n
mau hoaloh
nana i hoo
o ka lahui
ka waiwai
ha oia i ka
hoolohe i k
ka poe i ko
la i ke a'o
ole ia e k
ka pilikia o
KI, oia e a
puka iwah
pau ana e
kaomi, me
telepona ia
makemake
kele paha
mai lepera
lawe i na l
paa ana
Eia nae, n
ua poho k

DR. J. AT

248
Mauka o
Hona ma l
hiaka; 2-4

DI

Alanui Beri
Tel
He Kau
apau. He
i ke oia.
Na Hori

Ae
ALANUI
E loa i
pau maia
O ka Gini
o Malaka